

Opava 24.6.2013
čj. SRS 035509/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 13 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 17.6.–23.6.2013

1. Počasí

Celý týden bylo velmi teplo. Odpolední maxima od úterý do čtvrtka vystupovala nad 30 °C, v pondělí a v pátek byla jen těsně pod touto hranicí. Ranní teploty byly rovněž vysoké, od 14 °C výše. Ze čtvrtka na pátek byla na řadě míst zaznamenána tropická noc, kdy ranní minima neklesla pod 20 °C. Ochladilo se až o víkendu, ale denní teploty se i tak pohybovaly kolem 25 °C. Srážky v podobě přeháněk, místy i s kroupami, silným nárazovým větrem a bouřkami se vyskytovaly na začátku a na konci týdne. Množství srážek v jednotlivých lokalitách bylo velmi rozdílné.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Intenzivní přívalové přeháňky s kroupami silně poničily porosty chmele a kukuřice na Přerovsku (Domaželice, Dřevohostice, Želatovice) a způsobily polehnutí obilnin v této oblasti.

OBILNINY

V lokalitách s intenzivnějšími srážkami začínají místy poléhat zejména ozimé ječmeny. Lokálně se objevují až střední výskyty houbových chorob, výskyty škůdců jsou většinou slabé.

PŠENICE OZIMÁ (RF 65–73 BBCH, střed květu až časná mléčná zralost)

Střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byl zaznamenán na Olomoucku (Troubelice).

Pozorování napadení listů se provádí při objevení posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době květu (61 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí napadení třetího listu shora, při třetím pozorování napadení horních dvou listů. Zaznamená se % napadených odnoží pšenice, při posledním pozorování se hodnotí index napadení pro jednotlivá listová patra.

Ošetří se porosty s více než 60 % napadených odnoží nebo při indexu napadení 40 a více % v době květu (61 BBCH).

Střední výskyty **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byly zjištěny v okresech Jeseník (Javorník-Ves, Vidnava) a Olomouc (Uničov), silný výskyt v okrese Opava (Kobeřice).

Sledování septoriové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 12 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.

Až střední výskyt pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*) byly pozorovány v okresech Jeseník (Javorník-Ves, Vidnava) a Přerov (Kokory).

Sledování pyrenoforové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 5 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.

První výskyt hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*) hlásili z okresu Olomouc (Vojnice) 14.6.

Sledování hnědé rzivosti pšenice se provádí ve fázích 29–30 BBCH (konec odnožování až začátek sloupkování), 31 BBCH (1. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti) na dvaceti odnožích odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 odnože). Sleduje se počet napadených odnoží a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 20 a více % napadených odnoží, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 25 a více % při posledním pozorování.

Střední výskyt kyjatyk osenní (*Sitobion avenae*) v klasech ozimé pšenice byly zjištěny v okrese Jeseník (Javorník-Ves) a Opava (Opava-předměstí).

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

JEČMEN OZIMÝ (RF 69–83 BBCH, konec květu až časná vosková zralost)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu, v lokalitách s intenzivními přeháňkami však místy polehlé.

Výskyt příznaků spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) jsou v okrese Jeseník (Velká Kraš) ojediněle až střední.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů. Za škodlivé se rovněž považuje, jestliže ve fázi 71 BBCH je index napadení některého z horních dvou listových pater 50 a více %.

Střední výskyt síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) zaznamenali lokálně v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Pozorování síťovité skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. V prvních dvou termínech se určí počet rostlin (odnoží) s příznaky napadení, začátkem metání se vypočte index napadení horních dvou listových pater.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží), případně při indexu napadení 50 a více %.

JEČMEN JARNÍ (RF 45–61 BBCH, pochva praporcového listu naduřelá až začátek květu)

První výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) byl v okrese Šumperk (Řepová) pozorován 18.6., střední výskyty zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Ves, Vidnava), Nový Jičín (Sedlnice) a Přerov (Rokytnice).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů. Za škodlivé se rovněž považuje, jestliže ve fázi 71 BBCH je index napadení některého z horních dvou listových pater 50 a více %.

Lokální střední výskyty síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) byly zjištěny v okresech Jeseník (Velká Kraš), Přerov (Rokytnice) a Šumperk (Řepová).

Monitoring a indikace ošetření viz ječmen ozimý.

KUKUŘICE (18–36 BBCH, 8. list vyvinutý až 6. kolénko patrné)

První výskyt samce černopásky bavlníkové (*Heliothis armigera*) byl zaznamenán odchycem do feromonového lapače v okrese Prostějov (Mořice) 12.6.

Nálety do feromonových lapáků jsou v našich podmínkách většinou ojedinělé, častěji jsou zaznamenávány přelety motýlů druhé generace do světelných lapáků. Škodlivé výskyty černopásky bavlníkové v porostech kukuřice v České republice nebyly dosud zaznamenány. Podrobnější informace je možné nalézt na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na internetové adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 39–65 BBCH, 9 a více internodií viditelných až plný květ)

Střední výskyt kyjatek hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) zjistili na Olomoucku (Lipňany), silný v okrese Prostějov (Budětsko).

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

OLEJNINY

V porostech ozimých řepok se ukazují zatím slabé výskyty houbových chorob na šešulích nebo na stoncích, a to šedé plísňovitosti brukvovitých, alternariové skvrnitosti řepky a fomového černání stonků řepky. V porostech máku dochází k odumírání rostlin primárně napadených plísní máku.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 69–79 BBCH, konec květu až téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

Až střední výskyt alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*) na šešulích zjistili v okrese Přerov (Rokytnice).

Střední výskyt larev bejlmorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) zaznamenali v okrese Olomouc (Troubelice). Výskyty jsou většinou soustředěny na okraje pozemků.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlmorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vyvíhlé larvy, je neúčinné.

MÁK SETÝ (RF 35–41 BBCH, fáze růžice až objevení poupěte mezi listy)

Žloutnutí spodních listů, zřejmě jako důsledek nadbytku vláhy, zaznamenali v okrese Jeseník (Vlčice).

Výskyty chorob a škůdců jsou v současné době hodnoceny jako slabé.

OKOPANINY

Porosty brambor jsou místy přemokřené, což mimo jiné komplikuje ochranu proti plísni bramboru. Mandelinka bramborová se vyskytuje ve všech stádiích, jen velmi lokálně až středně. V porostech cukrovky jsou nacházeny jen slabé výskyty mšice makové.

BRAMBOR (RF 31–75 BBCH, počátek prodlužovacího růstu až plné nasazování bobulí)

První výskyty plísně bramboru (*Phytophthora infestans*) hlásili 17.6. z okresu Prostějov (Držovice, Štětovice), 18.6. z okresu Přerov (Radvanice) a 20.6. z okresu Jeseník (Javorník-Ves).

Podmínky pro první ošetření citlivých odrůd v disponovaných polohách byly splněny pro lokality v okolí meteorologických stanic Lučina-Žermanice a Světlá Hora, pro citlivé a méně citlivé odrůdy v okolí stanic Kujavy, Mošnov, Ostrava-Poruba, Otice, Pusté Jakartice a Šumperk. Další ošetření se doporučuje v prodloužených až běžně doporučovaných intervalech. Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Lokálně silný výskyt vločkovitosti hlíz bramboru (*Thanatephorus cucumeris*) pozorovali v okrese Opava (Otice) v přemokřených okrajových plochách brambořišť.

První výskyt larev mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*) v okrese Přerov (Osek nad Bečvou) byl pozorován 18.6., v okrese Jeseník (Javorník-Ves) 20.6. Střední výskyt imag zaznamenali v okrese Opava (Jamnice).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CHMEL (RF 35–39 BBA, rostliny dosáhly 50–100 % výšky drátu)

Ve chmelnicích pokračuje chemická ochrana proti plísni chmele.

Lokálně až střední výskyt plísně chmele (*Pseudoperonospora humuli*) zaznamenali v okrese Přerov (Nelešovice). Infekcí jsou napadeny i pazochy.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Občas jsou hlášeny silné výskyty housenek bekyně zlatotřítné v okrasných alejích.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 72–74 BBCH, velikost plodu do 20 až 40 mm)

Výskyt padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) na náchylných odrůdách v okresech Olomouc (Olomouc), Prostějov (Dětkovice) a Přerov (Lipník nad Bečvou) je lokálně střední, v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Opava (Hradec nad Moravicí) až silný.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

První výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na plodech hlásili 18.6. z okresu Přerov (Lipník nad Bečvou). V okrese Jeseník (Javorník-Město) je výskyt lokálně střední, v okrese Prostějov na více lokalitách až silný. Vesměs se jedná o výskyty na jabloních v zahradách a na jiných chemicky neošetřovaných stromech.

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Střední výskyt **mšic (*Aphididae*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Ves), až silný v okrese Olomouc (Náměšť na Hané). Tyto výskyty jsou rovněž pozorovány většinou na neošetřovaných stromech u drobných pěstitelů.

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

V okrese Olomouc (Vilémov) zaznamenali odchylem samců **podkopníčka spirálového (*Leucoptera malifoliella*)** do feromonových lapáků střední výskyt.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí jednou týdně od 15. dubna do 15. září.

Škodlivý výskyt může nastat při náletu průměrně 3 a více samců na jeden feromonový lapák za jeden den. Letová vlna signalizuje pouze termín ošetření, pro indikaci ochrany je od druhé generace rozhodující počet mšic, který by neměl překročit 2 miny na list.

Silný výskyt samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byl zaznamenán odchylem do feromonových lapáků v okrese Nový Jičín (Štramberk), střední v okresech Jeseník (Javorník-Město), Nový Jičín (Příbor) a Šumperk (Mohelnice). Vrcholy letových vln připadly na 16.–20.6.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Střední výskyt samců **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** zaznamenali odchylem do feromonových lapáků v okrese Nový Jičín (Štramberk). Vrchol letové vlny byl 14.6.

Přílet samců obalečů se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se v případě potřeby provádí vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny.

Peckoviny

SLIVŮN (RF 72–74 BBCH, velikost plodu do 20 až 40 mm)

Ojedinelý střední výskyt **puhrovitosti slivoní (*Taphrina pruni*)** hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Město), první výskyt této choroby zaznamenali 18.6. také v okrese Přerov (Osek nad Bečvou).

Fungicidní ochrana se provádí preventivně v období od nalévání pupenů do počátku rašení. V menším rozsahu můžeme odstraňovat infikované plody a větve.

Střední výskyty **mšic (*Aphididae*)** zaznamenali v okresech Olomouc (Senice na Hané) a Jeseník (Javorník-Ves) na neošetřovaných stromech slivoní u drobných pěstitelů.

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Přílety sledovaných druhů **obalečů (*Tortricidae*)** jsou v současné době vesměs slabé.

Silné poškození housenkami **bekyně zlatořité (*Euproctis chrysorrhoea*)** bylo pozorováno ve slivoňové aleji mezi obcemi Budětsko a Nová Dědina v okrese Prostějov.

Za škodlivý se považuje výskyt 4 a více housenek v průměru na jeden letorost.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek